

QOVOQ MAG'ZINING TARKIBINI TADQIQ ETISH

G'oyipov Azizbek Raxmatilla o'g'li, Mamayunusova Manzura

G'iyosiddinovna, Ergasheva Ziyoda Shuxratjonovna

Namangan muhandislik-qurilish instituti

gayipovski@gmail.com / +998919944777

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7220947>

Mintaqada yetishtirib kelinadigan ko'plab qishloq xo'jalik maxsulotlari inson organizmi uchun shifobaxsh xususiyatlarga ega ekanligi bilan ahamiyatlidir [1; 2]. Masalan, yurtimiz poliz maydonlarida kuz faslida pishib-yetiladigan qovoqdoshlar oilasiga mansub, poliz ekinlaridan biri - oddiy qovoqdir [3; 4]. Qovoqning datlabki vatani Janubiy va Shimoliy Amerika hisoblanadi [5]. Jumladan, O'zbekistonda ham qadimdan yetishtirib kelinadi [6]. Qovoq – azaldan turli kasalliklar davosi sifatida, juda qadrlanib kelingan deyish mumkin [7; 8]. Qovoqning inson organizmiga ijobiy ta'siri juda ko'p. Uning urug'i esa qovoqdan ham foydaliroq deyish mumkin [9]. Mazkur ma'lumotlarga asoslangan holda, bugungi izlanishlarimizni aynan Qovoq mag'zining kimyoviy tarkibi va muhim xossalarini tajribalar asosida o'rganishga bag'ishladik.

Qovoq mag'zi asosan ikki xil korinishda namoyon bo'ladi (xom va qovurilgan) [10; 12]. Xom holdagi qovoq mag'zi qovurilgan mag'zga nisbatan foydaliroq [13]. Sababi qovurulganda tarkibidagi ayrim elementlar o'zgaradi [14]. Bunda, vitaminlar sezilarli darajada kamayadi [15].

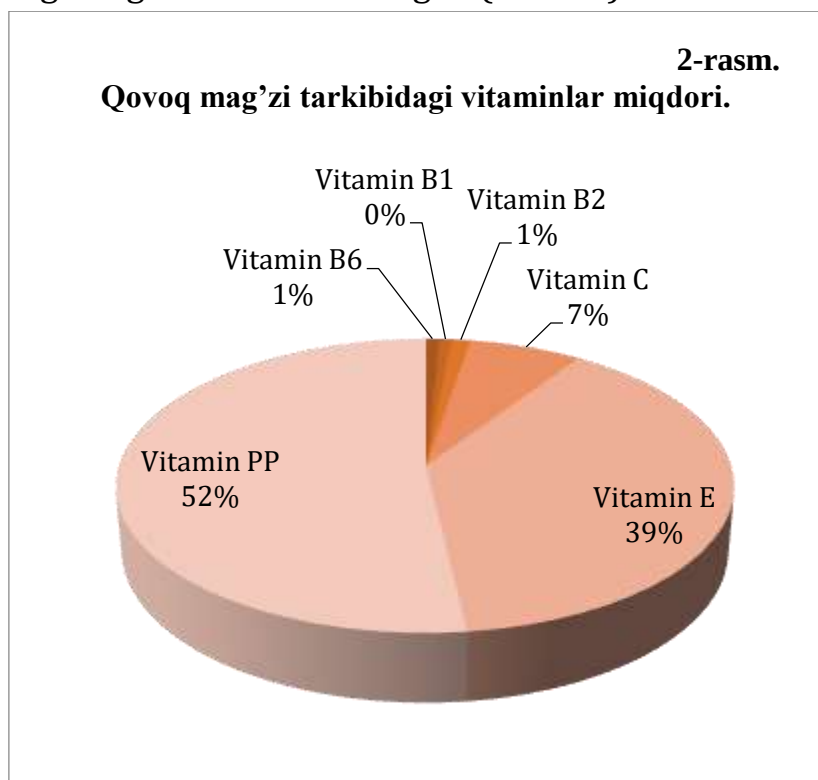
Xom holdagi qovoq mag'zini toza havo va tabiiy quyosh issiqligi bilan quritilishi, so'ng istemol qilinishi ta'kidlangan. Qovoq mag'zining yuza hajmi kichik bo'lsada, juda to'yimli va foydali ozuqa sanaladi. Qovoq urug'lari tarkibida karotenoidlar, fosfolipidlar, fosfotidlar va flavanoidlar mavjud. Bundan tashqari, inson organizmi uchun foydali moddalar va quyidagi asosiy vitaminlarni saqlaydi (1-jadval).

1-jadval.

Qovoq mag'zi tarkibida mavjud ozuqa moddalari

Nº	Vitamin turi	Kimyoviy formulasi
1.	Vitamin B ₁	C ₁₂ H ₁₇ CN ₄ OS
2.	Vitamin B ₂	C ₂₀ H ₃₀ O
3.	Vitamin B ₆	C ₈ H ₁₁ NO ₃
4.	Vitamin C	C ₆ H ₈ O ₆
5.	Vitamin E	C ₂₉ H ₅₀ O ₂
6.	Vitamin PP	C ₆ H ₅ NO ₂

Shuningdek, o'rganilayotgan qovoq mag'zi tarkibidagi barcha vitamin moddalarning ulushi, miqdoriy analizlar orqali tekshirildi. Olingan tajriba natijalari quyidagi diagrammada keltirilgan (2-rasm).

Yuqoridagi diagramma ma'lumotlari asosida shuni aytish mumkinki, o'rtacha 100 gramm qovq mag'zi tarkibida oz miqdorda: 0,2 mg vitamin B1; 0,32 mg vitamin B2; 0,25 mg vitamin B6; 1,85 mg vitamin C kabilar mavjud. Bundan tashqari, qovoq mag'i ko'p miqdordagi: 10,9 mg vitamin E va 15,0 mg vitamin PP ham saqlaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, kasallikni davolash hamda oldini olish uchun, organizmni turli vitaminlar bilan boyitish talab etiladi. Bunda, tabiiy mahsulotlardan qo'llash esa ancha samara beradi. Jumladan, qovoq mag'zini iste'mol qilish, organizmning "vitamin PP" va "vitamin E"ga bo'lgan ehtiyojini qondirishga imkon beradi.

Bu borada, qovoq mag'zining holati ham muhim ahamiyat kasb etishini ko'rish mumkin. Qovoq mag'zining qovurilishi, uning tarkibida oqsil, yog' va uglevod miqdorining ortib ketishiga olib kelishi tajribada o'rganildi. organizmda yog' (oqsil yoki uglevod) miqdorining ortib ketishi esa, moddalar almashinuvining buzilishiga sabab bo'ladi. Ushbu tadqiqotlar esa, qovoq mag'zining organism uchun optimal holatini baxolashga ham imkon yaratishi bilan ahamiyatlidir.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Usmonova, Z., Boyturaev, S., Soadatov, A., G'oyipov, A., & Dehkanov, Z. (2018). PROCESSING OF CALCIUM NITRATE GRANULATED CALCIUM

SALTPETER. Scientific-technical journal, 1(2), 98-105.

2. Мирзаев А. Н., Рахмонов Д., Буриева З. Р. Влияния Режимных Параметров На Степень Очистки В Двухступенчатом Аппарате //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF THEORETICAL & APPLIED SCIENCES. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 10-14.

3. Жураев, М. У., Каримов, А. М., & Ботиров, Э. Х. (2022). Scutellaria adenostegia Briq ўсимлиги таркибидаги апигенин (5, 7, 4'тригидроксифлаван) ни ажратиб олиш ва тахлил қилиш. Та'лим фидойлари, 22(7), 178-179.

4. Гайипов, А. Р., Нормурадов, И. У., & Таджиходжаева, У. Б. (2020). ИЗУЧЕНИЕ ВЛИЯНИЕ СОСТАВА ФЕНОЛА СПИРТА НА ПРОЦЕСС ВШИВАНИЕ МОДИФИЦИРОВАННЫХ ФЕНОЛ-ФОРМАЛЬДЕГИНОВ ОЛИГОМЕРОВ. Экономика и социум, (12-1), 457-461.

5. Мамуров, Б. А., & Шамшидинов, И. Т. (2021). Исследование процесса термообработки известняка для получения кальциймагнийсодержащих фосфорных удобрений. In Современные технологии и автоматизация в технике, управлении и образовании (pp. 101-104).

6. Шамшидинов, И. Т., Мирзакулов, Х. Ч., & Мамуров, Б. А. (2017). Переработка магнийсодержащих фосфоритов на экстракционную фосфорную кислоту. Universum: технические науки, (2 (35)), 84-89.

7. Tal'At, A., Doniyor, S., & Khayrullakhan, A. (2022). OBTAINING A NEW TYPE OF HYDROGEL BY POLYMERIZING FARPAN WITH FORMALIN AND VARIOUS ADDITIVES. Universum: технические науки, (4-13 (97)), 9-13.

8. Нормурадов, И. У., Сабирова, Р. Г. К., & Гойипов, А. Р. У. (2021). ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕПЛОВЫХ СВОЙСТВ МОДИФИЦИРОВАННЫХ ФЕНОЛФОРМАЛЬДЕГИДНЫХ ОЛИГОМЕРОВ. Universum: технические науки, (6-3 (87)), 65-69.

9. Shermatov, A., & Maulyanov, S. (2022). ЎСИМЛИК ТАРКИБИДАН КОЛХИЦИН ВА КОЛХАМИН АЛКАЛОИДЛАРИНИ АЖРАТИБ ОЛИШ КИНЕТИКАСИ. Science and innovation, 1(A5), 431-436.

10. Ergashev, S., G'oyipov, A., & Alimuxamedov, M. (2022). KOMPOZITSION FENOL-FORMALDEGID OLIGOMERLARINING TARKIBINI NEFELOMETRIK USULDA O'RGANISH. Science and innovation, 1(A5), 424-430.

11. Azizbek, G., & Muzaffar, D. (2022). PRODUCTION OF POLYESTER BASED ON ADIPIC ACID AND DETERMINATION OF OPTIMAL COMPONENT RATIO OF COMPONENTS. Universum: технические науки, (7-4 (100)), 43-46.

12. Сайфиддинов, О., Гойипов, А., & Рахмонов, Д. (2022). КОМПОЗИЦИОН ФЕНОЛ-ФОРМАЛЬДЕГИД СМОЛАЛАРИНИ ТЕРМИК ХОССАЛАРИНИ

ЎРГАНИШ. Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot, 1(23), 99-102.

13. Rakhmonov Dilshod, Gayipov Azizbek. (2022). STUDY OF COMPOSITION AND CRITICAL PARAMETERS OF DUST FROM LOCAL COTTON INDUSTRY. INTERNATIONAL BULLETIN OF APPLIED SCIENCE AND TECHNOLOGY, 2(9), 77-81.

14. Абдухакимов, Т. Т. У., Шеркузиев, Д. Ш., & Арипов, Х. Ш. (2020). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕСТНОГО СЫРЬЯ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА КЛИНКЕРА. Universum: технические науки, (10-2 (79)), 31-33.

15. Jo'rayev, M. (2022). KO'KAMARON O'SIMLIGINING KODENSIRLANGAN FENOLLI BIRIKMALARI. Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot, 1(23), 114-116.

16. G'oyipov, A. (2022). TERMOPLASTIK POLIEFIRLAR ISHRIROKIDA MODIFIKATSIYALASHNING AFZALLIKLARI. Eurasian Journal of Academic Research, 2(7), 191-197.